МЕЖІ КОМПЕТЕНЦІЇ ЕКСПЕРТА-ЕКОНОМІСТА В ДОСЛІДЖЕННІ РОЗРАХУНКІВ ВТРАЧЕНОЇ ВИГОДИ[1]

Слюсаренко В. Є.

DOI: 10.53672/ej.4.2023.05[1] Check for updates

Реферат. Редакція журналу пропонує реферат статті В. Є. Слюсаренко про те, що може і чого не може встановити експерт-економіст, коли сторони спору сперечаються про втрачену вигоду. Авторка виходить з того, що єдиної методики експертного дослідження втраченої вигоди немає, а саме поняття нормативно не визначене. Тому вона пропонує розмежовувати юридичну та економічну природу втраченої вигоди. Юридичну сторону розкрито через ст. 224 і 225 Господарського кодексу України та ч. 2 ст. 22 Цивільного кодексу України: збитки охоплюють реальні збитки, упущену (втрачену) вигоду та матеріальну компенсацію моральної шкоди і є негативними майновими наслідками неправомірних дій іншої особи. Економічну сторону показано через НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку (наказ Мінфіну № 88): збиток — це перевищення витрат над доходом, для отримання якого їх здійснено.

Головну увагу приділено межам компетенції. Авторка посилається на ст. 242 КПК України, Інструкцію про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень і Науково-методичні рекомендації (наказ Мін'юсту від 08.10.1998 № 53/5). Вона наголошує, що питання протиправності поведінки, кола винних осіб і ступеня їхньої вини, правової оцінки дій посадових осіб і документів, а також економічної доцільності господарських операцій вирішують слідчий або суд, а не експерт. До завдань економічної експертизи не належать також ревізійні дії, встановлення збитку в юридичному розумінні, відновлення обліку, інвентаризації та розрахунки, що не потребують спеціальних знань. Експерт-економіст сам збитків не розраховує: він встановлює, чи документально підтверджено розмір збитків, раніше визначений контролюючим органом, фахівцем або сторонами спору.

Звідси практичний висновок: матеріали, які надають експертові, мають містити такий розрахунок разом з первинними документами, обліковими регістрами, звітністю й актами перевірок, на яких він ґрунтується. Предметом експертизи авторка називає документальну обґрунтованість економічної складової розрахунку збитків, об'єктом — документи бухгалтерського обліку й вихідні дані розрахунку, джерелом інформації — акти ревізій (перевірок). Метод — документальна перевірка в поєднанні зі зіставленням і моделюванням (методика за реєстраційним кодом 11.0.08). Реферат адресовано слідчим, суддям і адвокатам, які формулюють питання експертові-економісту, а також самим судовим експертам.

Ключові слова: втрачена вигода, збитки, судово-економічна експертиза, межі компетенції експерта, документальна обґрунтованість, розрахунок збитків, акт ревізії.

Limits of the Economic Expert's Competence in Examining Lost Profit Calculations

Sliusarenko V. Ye.

Abstract. The editors summarise V. Ye. Sliusarenko's article on what a forensic economist can and cannot establish in disputes over lost profit. As Ukrainian law does not define lost profit and no

unified methodology exists, the author separates its legal nature (Articles 224 and 225 of the Commercial Code, Article 22 of the Civil Code of Ukraine) from its economic nature (accounting law and National Accounting Standard 1). Drawing on Article 242 of the Criminal Procedure Code and Order No. 53/5 of the Ministry of Justice, she shows that unlawfulness, guilt, legal assessment and economic expediency are for the investigator or the court to decide. The forensic economist does not calculate losses but checks whether an amount determined earlier is supported by documents, so the calculation and its primary documents must be submitted to the expert.

Keywords: lost profit, losses, forensic economic examination, limits of expert competence, documentary validity, calculation of losses, audit report.

Першоджерело: *Слюсаренко В. Є. Експертні дослідження документальної обґрунтованості розрахунків втраченої вигоди. Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці. 2023. Т. 8, № 4 (46). С. 11–12. DOI: 10.53672/ej.4.2023.04.*[2] *Оприлюднено на сайті 06.09.2021; у номері — 31.08.2023; нова редакція — 08.11.2026; DOI:* ***10.53672/ej.4.2023.05***[1].

References

1. Sliusarenko V. Ye. Mezhi kompetentsii eksperta-ekonomista v doslidzhenni rozrakhunkiv vtrachenoi vyhody [Limits of the Economic Expert's Competence in Examining Lost Profit Calculations] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. Vol. 8, No. 4 (46). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.4.2023.05. URL: https://expertize-journal.org.ua/shkola-ekspertyzy-viktorii-sliusarenko-m-uzhhorod-ukraina/5657-slyusarenko-v-e-ekspertni-doslidzhennya-dokumentalnoji-obgruntovanosti-rozrakhunkiv-vtrachenoji-vigodi (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

2. Sliusarenko V. Ye. Ekspertni doslidzhennia dokumentalnoi obgruntovanosti rozrakhunkiv vtrachenoi vyhody [Expert Examination of the Documentary Validity of Lost Profit Calculations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. Vol. 8, No. 4 (46). S. 11–12. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.4.2023.04. URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/5655-slyusarenko-v-e-ekspertni-doslidzhennya-dokumentalnoji-obgruntovanosti-rozrakhunkiv-vtrachenoji-vigodi (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].